

Voortgangsbericht Rli

November 2023

Het voortgangsbericht informeert maandelijks raad, stafbureau en externe betrokkenen over de voortgang van lopende/afgeronde adviestrajecten van de Rli.

A. Voortgang lopende adviestrajecten

Verduurzaming bedrijventerreinen

Gepubliceerd op 31 oktober

Commissievoorzitter: Erik Verhoef

Contactpersoon: Evert Nieuwenhuis evert.nieuwenhuis@rli.nl

Op dinsdag 31 oktober is het advies 'Samen werken: kiezen voor toekomstbestendige bedrijventerreinen' overhandigd aan minister Adriaansens van Economische Zaken en Klimaat. Tegelijkertijd is het advies aangeboden aan minister De Jonge voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en minister Jetten voor Energie en Klimaat.

Met dit advies roept de raad het Rijk op om ondernemers te helpen bij de onvermijdelijke verduurzaming van bedrijventerreinen. Bedrijven op bedrijventerreinen staan voor grote duurzaamheidsopgaven. Voor een deel zijn deze gezamenlijk van aard. Bijvoorbeeld als het gaat om energie: bedrijven kunnen zelf opgewekte elektriciteit aan elkaar leveren en overschotten gezamenlijk opslaan om later te gebruiken. Dat is voordelig voor bedrijven zelf, maar óók voor de samenleving: netcongestie wordt voorkomen en de energietransitie wordt versneld. De raad adviseert het Rijk voor de gezamenlijke opgaven doelen te stellen. Dat kan door een toekomstbeeld voor bedrijventerreinen te schetsen, voorzien van meetbare tussendoelen en termijnen om deze te bereiken.

Om deze collectieve doelstellingen te bereiken, is georganiseerde samenwerking tussen bedrijven op bedrijventerreinen vereist. Helaas kent slechts 20% van de reguliere bedrijventerreinen één of andere vorm van organisatie. Daarom moet het Rijk organisatievorming stimuleren, bijvoorbeeld met fiscale middelen maar ook door collectieve projecten en organisatiekosten te subsidiëren. Op den duur moet volgens de raad samenwerking op bedrijventerreinen wettelijk worden verplicht.

Diverse media besteedden aandacht aan het advies, waaronder NRC, FD, Trouw, ANP, BNR Nieuwsradio en BT Magazine

Op 7 december 14:00 – 17:00 vindt de publiekspresentatie van het advies plaats in Babylon, vlakbij Den Haag Centraal Station. Tijdens deze bijeenkomst discussiëren we over onze aanbevelingen. Sprekers zijn onder anderen Kees Vendrik (voorzitter van het Nationaal klimaatplatform), Wendy de Jong (ROM Nederland), Edwin Markus (parkmanager), Richard Kleefman (programmamanager PVB Nederland) en Frank den Brok (wethouder in de gemeente Oss).

Lees meer op: [Samen werken | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

Wegwerpmaatschappij

Verwacht: 24 november 2023

Commissievoorzitter: André van der Zande

Contactpersoon: Bas Waterhout bas.waterhout@rli.nl

In december 2022 is de raad gestart met het advies 'Van wegwerpmaatschappij naar duurzame en circulaire productie en consumptie'. De adviesvraag is inmiddels iets aangepast, en luidt: *Hoe kan Nederland, zowel in nationaal als in Europees verband, een afbouw en omslag bewerkstelligen van de wegwerpmaatschappij naar de productie en het gebruik van duurzame consumptiegoederen? Welke interventies zijn daarvoor nodig? We richten ons hierbij specifiek op drie goederenstromen: kleding, consumentenelektronica en meubels.*

De raad heeft het advies op 12 oktober vastgesteld, met daarbij mandaat voor de voorzitter en commissievoorzitter om het af te ronden. Dit heeft vooral geleid tot een wat verdere aanscherping van de aanbevelingen. Het advies komt uit op vrijdag 24 november, Black Friday. De raad heeft een verzoek ingediend om het advies die dag te overhandigen aan de staatsecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, Vivianne Heijnen.

Op 11 oktober is het advies besproken met directeur-generaal Milieu en Internationaal van IenW, Afke van Rijn. Eerder was al gesproken met de directeur-generaal Economie en Digitalisering, Michiel Boots.

De pers heeft al interesse getoond in het uit te brengen advies. Het valt op dat de afgelopen weken het onderwerp van de wegwerpmaatschappij ook al door andere partijen onder de aandacht is gebracht. Een publieksbijeenkomst over het advies wordt georganiseerd in februari 2024.

Lees meer op: [Van wegwerpmaatschappij naar duurzame en circulaire productie en consumptie | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

Klimaatadaptatie en ruimtelijke ordening

Verwacht: begin 2024
Commissievoorzitter: Jan Jaap de Graeff
Contactpersoon: Luc Boot luc.boot@rli.nl

Welk ruimtelijk ordeningsbeleid is nodig om Nederland zo goed mogelijk voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering op de korte en langere termijn?

De afgelopen tijd zijn er een aantal beleidsnota's en kennisrapporten uitgekomen die voor het advies relevant zijn. Zo verscheen enkele weken geleden de contourennotitie Nota Ruimte. Deze biedt een eerste inzicht in het proces richting de nieuwe Nota Ruimte, waarmee het Rijk de regie op de ruimtelijke ordening probeert te hernemen. Voor dit advies is de vraag in hoeverre Water en Bodem er sturend zijn erg relevant, met name hoe dit uitgangspunt al dan niet op de lange en de korte termijn wordt meegenomen. Ook zijn op 9 oktober de nieuwe klimaatscenario's van het KNMI gepresenteerd, die een inzicht bieden in de verwachte verschuivingen in het klimaat, zoals een snellere zeespiegelstijging, een toename van droogtes en nattere winters. Verder volgen binnenkort o.a. de tussenresultaten van het Kennisprogramma Zeespiegelstijging. Ook hieruit zullen relevante inzichten voortkomen voor het advies.

Met deze input, en dat van de verschillende gesprekken die zijn gevoerd, wordt nu gewerkt aan een redenerlijn en concept aanbevelingen. Hierbij wordt de centrale rol die de factor tijd in dit advies speelt, verder verkend.

Eind oktober heeft het projectteam een ambtelijke werksessie georganiseerd met vertegenwoordigers van waterschappen en provincies over hun ervaringen tot nu toe met 'water en bodem sturend' en hoe klimaatadaptatie wordt betrokken bij de 'ruimtelijke puzzel' waar momenteel in het kader van de Nota Ruimte hard aan wordt gewerkt.

Lees meer op: [Klimaatadaptatie en ruimtelijke ordening | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

Uitvoeringskracht

Verwacht: eind 2023/begin 2024
Commissievoorzitter: Jeanet van Antwerpen
Contactpersoon: Tim Zwanikken

Binnen het brede domein van de fysieke leefomgeving staat Nederland voor grote en urgente opgaven. De opgaven spelen soms al decennia. Hoewel er op tal van terreinen doelen zijn geformuleerd, worden deze vaak niet, of niet op tijd, gerealiseerd. De uitvoering loopt achter of komt niet van de grond. Bij de raad bestaan groeiende zorgen rondom het thema van de problematische uitvoering. Daarover gaat dit advies.

De commissie heeft op 23 oktober gediscussieerd over de structuur en inhoud van het conceptadvies en vervolgens aanbevelingen geformuleerd. Op 9 november is het conceptadvies in de raad besproken. Daarna wordt het conceptadvies door drie externe referenten beoordeeld. De raad is voornemens het advies eind 2023/begin 2024 vast te stellen.

Lees meer op: [Uitvoeringskracht in de leefomgeving | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](https://www.rli.nl/uitvoeringskracht)

Juridisering in de leefomgeving

Verwacht: begin 2024
Commissievoorzitter: Niels Koeman
Contactpersoon: Folmer de Haan f.w.dehaan@rli.nl

De Rli werkt aan een advies over de juridisering in de leefomgeving. De centrale vraag van het advies is: *Welke ontwikkelingen zijn te verwachten in de juridisering van het omgevingsbeleid? Welke nieuwe knelpunten in het omgevingsbeleid kan dat gaan opleveren en welke kansen vloeien eruit voort? Hoe kunnen overheden hiermee zowel inhoudelijk, wetstechnisch als procesmatig rekening houden in hun beleidsontwikkeling en -uitvoering? Hoe kunnen overheden de tendens naar juridisering gebruiken om bij te dragen aan de doelen van het duurzaamheidsbeleid en aan het stimuleren van een goede maatschappelijke dialoog?*

De commissieleden zijn Niels Koeman (raadslid en voorzitter), Hanna Tolsma (raadslid), Chris Backes (extern commissielid en hoogleraar Omgevingsrecht, Universiteit Utrecht) en Eddy Bauw (extern commissielid en hoogleraar Privaatrecht en Rechtspleging, Universiteit Utrecht). In de raadsvergadering van 29 juni is een concept startnotitie van het advies besproken. Momenteel werken de commissie en het projectteam aan de probleemanalyse en de eerste denklijnen voor de aanbevelingen.

Op 26 oktober is de voorlopige probleemanalyse besproken met DG Water en Bodem, Jaap Slootmaker en HBJZ (Bestuurlijke en Juridische Zaken). Ook volgt in november een gesprek met DG Ruimtelijke Ordening, Marjolein Jansen. Op 23 november vindt de tweede expertmeeting plaats, waarin verschillende oplossingsrichtingen worden verkend.

Lees meer op: [Juridisering in de leefomgeving | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](https://www.rli.nl/juridisering)

Nationale aanpak funderingsproblematiek (onder andere als gevolg van bodemdaling en klimaatverandering).

Verwacht: maart 2024

Commissievoorzitter: Jantine Kriens

Contactpersoon: Joris Stok joris.stok@rli.nl

Op verzoek van de demissionair minister van BZK zullen wij een spoedadvies uitbrengen over de nationale aanpak funderingsproblematiek. Het verzoek is mede gedaan namens de demissionaire ministers van LNV en IenW.

De funderingsproblematiek speelt in grote delen van Nederland. De exacte cijfers ontbreken nog, maar in potentie zouden 500.000 tot meer dan 1 miljoen woningen geraakt kunnen worden door de problematiek. Zowel in steden als in het landelijke gebied. De Funderingsproblematiek raakt betrokken Nederlanders hard. Denk aan de voorbeelden van het Kanaal Almelo – de Haandrik, de Friese veenweidegebieden of de funderingsproblematiek in steden als Dordrecht, Gouda en Zaanstad.

In essentie richt de adviesvraag zich op drie onderdelen:

1. In kaart brengen op basis van beschikbaar nationaal en internationaal onderzoek wat de aard en omvang is van de funderingsproblematiek in Nederland en hoe die zich in de komende decennia kan ontwikkelen als gevolg van bodemdaling en klimaatverandering.
2. Een analyse van welke knelpunten en hiaten zich voordoen in de huidige aanpak van de funderingsproblematiek, inclusief wat de sociale, fysieke en economische risico's kunnen zijn van te laat of te weinig daadkrachtig handelen bij bodemdaling en funderingsschade van de gebouweigenaren en andere belanghebbenden.
3. Aanbevelingen over hoe een nationale aanpak van funderingsschade, die uitvoerbaar en rechtvaardig is, het beste georganiseerd kan worden.

Gelet op de maatschappelijke urgentie zullen wij het advies, conform het verzoek van de minister van BZK, uiterlijk 1 maart 2024 aanbieden zodat het naar verwachting betrokken kan worden bij het proces van de formatie. Tijdens een 24uurs-sessie op locatie in de gemeente Gouda heeft de adviescommissie zich recent laten informeren door bewoners, bestuurders en experts op het gebied van de funderingsproblematiek. Deze gesprekken krijgen binnenkort een vervolg met een werkbezoek aan de Bloemhofwijk in Rotterdam en een werkbezoek aan de Friese Veenweide. Dit vormt belangrijk input voor het op te stellen advies.

Het advies zal worden voorbereid door een commissie bestaande uit Jantine Kriens (raadslid en voorzitter van de commissie), Krijn Poppe (raadslid), Niels Koeman (raadslid), Yourai Mol (junior raadslid), Bernard ter Haar (extern commissielid) en Annemieke Nijhof (extern commissielid). De commissie zal worden ondersteund door twee nog samen te stellen 'expertisekamers' om de inbreng van verschillende specialismen en kennisgebieden te waarborgen.

Lees meer op: [Nationale aanpak funderingsproblematiek | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

Sturen op brede welvaart in de praktijk van het leefomgevingsbeleid

Planning: eerste kwartaal 2024

Commissievoorzitter: Pallas Agterberg

Contactpersoon: Douwe Wielenga douwe.wielenga@rli.nl

Hoe kan de rijksoverheid er voor zorgen dat in besluitvorming gericht wordt gestuurd op het behouden en verhogen van de 'brede welvaart', dus: rekening houden met economische, sociale en leefomgevingsaspecten, met huidige en toekomstige generaties, met de effecten elders in de wereld en met de verdeling tussen groepen burgers? Hoe kan het sturen op brede welvaart

praktisch hanteerbaar worden gemaakt voor verschillende toepassingen en in verschillende situaties? En hoe kan daarbij de consistentie worden gewaarborgd?

In het advies, dat met het oog op coalitiebesprekingen voor een nieuw kabinet versneld wordt uitgebracht in het eerste kwartaal van 2024, worden knelpunten blootgelegd en komt de raad met handvatten voor het volgende kabinet voor het sturen op brede welvaart.

De commissie signaleert dat brede welvaart voor heel verschillende toepassingen wordt gebruikt, maar dat daarin vaak geen onderscheid gemaakt wordt met als gevolg dat men langs elkaar heen praat. Probeert men een toekomstvisie te verwoorden, een afweging te maken in concrete besluitvorming, of probeert men de stand van zaken op het gebied van brede welvaart cijfermatig te vatten? De commissie wil ordening aanbrengen in het gesprek over brede welvaart en de toepassing van verschillende instrumenten.

Eind september en begin oktober sprak het projectteam met medewerkers van het ministerie van BZK (team regiodeals), en van Financiën (over het adviestraject in algemene zin). Ook werd deelgenomen aan een tweedaagse bijeenkomst van het Nationaal Netwerk Brede Welvaart in Leeuwarden.

De startnotitie en eerste analyse zijn op 30 oktober besproken met de DG Rijksbegroting, Petra Lugtenburg. Hierin werd onder meer van gedachten gewisseld over de voor de Rijksbegroting 2024 opgestelde 'factsheets brede welvaart' bij elke departementale begroting. Ook ging het gesprek over het verschil tussen sturen op middelen en sturen op doelen. Afsproken is dat er begin 2024 een vervolgesprek plaats vindt aan de hand van het concept advies. Op 24 oktober kwam de commissie bijeen en sprak over de elementen die in de redeneerlijn van het advies een plek moeten krijgen. Ook werd gesproken over de focus van de expertsessies die gepland zijn: op 1, 14 en 28 november zullen drie expertsessies plaatsvinden waarin de rol van brede welvaart wordt besproken aan de hand van de casussen: Almere 2.0, waterstof als energiedrager en de Groene Metropoolregio/Food Valley. Momenteel werken de commissie en het projectteam aan de voorbereidingen van de expertsessies en een redeneerlijn. Alle activiteiten zijn erop gericht om eind november een stuk gereed te hebben voor bespreking in de raadsvergadering van 7 december.

Lees meer op: [Sturen op brede welvaart in de praktijk van het leefomgevingsbeleid | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

B. Informatie over uitgebrachte adviezen

Elke regio telt!

Uitgebracht: 27 maart 2023

Commissievoorzitter: Jantine Kriens

Contactpersoon: Bart Swanenvleugel bart.swanenvleugel@rli.nl

Wat is ervoor nodig om onwenselijke verschillen in brede welvaart tussen regio's in Nederland te voorkomen of te verkleinen? Welke rol hebben de rijksoverheid en andere partijen daarbij te spelen?

Samen met de raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) en de Raad voor het Openbaar bestuur (ROB) heeft de Rli het advies 'Elke regio telt! Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's' uitgebracht, dat zich richt op mogelijk onwenselijke verschillen tussen regio's in Nederland. Onwenselijk in die zin dat het leidt tot ongelijkheid in ontplooiingsmogelijkheden voor mensen in verschillende regio's of tot ongewenste gevolgen voor de samenleving. De vraag is wat ervoor nodig is om – tegen de achtergrond van de ruimtelijke en sociaal-culturele variatie – als rijksoverheid bij te dragen aan een hoge brede welvaart in alle gebieden in Nederland.

De kabinetsreactie op het advies Elke regio telt! is op 25 oktober besproken in de Commissie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van de Tweede Kamer. De kabinetsbrief is een eerste

reactie op hoofdlijnen op het advies. In het debat werden deze hoofdlijnen nader uitgediept en werden vraagstukken, acties en toezeggingen benoemd als vertrekpunt voor het vervolgtraject dat het kabinet gaat inzetten samen met medeoverheden en betrokken partijen. Op 26 november volgde een tweeminutendebat naar aanleiding van het advies en werd een aantal moties in stemming gebracht. De volgende moties met expliciete verwijzing naar het advies werden aangenomen:

- Motie over het opstellen van kansenagenda's voor de ontwikkeling van brede welvaart op lange termijn met prioriteit voor de vijf voorbeeldregio's uit Elke regio telt!
- Motie over een Gemeenschapsfonds waarmee lokale gemeenschappen belangrijke voorzieningen in stand kunnen houden.
- Motie over een afwegingskader voor de regio zó inrichten dat het geen bureaucratisch monster wordt.
- Motie over onderzoeken hoe een nationale variant van het Europees Comité van de regio's vorm zou kunnen krijgen.
- Motie over bij de verdere uitwerking van de kabinetsreactie nadrukkelijk investeren in ruimte voor maatwerk.
- Motie over een concreet voorstel bij de verdere opvolging van het rapport dat bij het maken van beleid rekening wordt gehouden met de effecten op de regio.

Ook in oktober vonden er weer presentaties en discussiebijeenkomsten plaats waar de commissie het advies en de analyse toe hebben gelicht. Dit gebeurde bij de vereniging voor Statenleden (Statenlid.nu); bestuurders en raadsleden van de noordelijke gemeenten in Drenthe, Friesland en Groningen; voor bestuurders in de Kop van Noord-Holland; en voor de leden van de M50 (vereniging van middelgrote gemeenten). In november vindt een presentatie plaats tijdens de Brede Welvaartsconferentie in Heerlen en tijdens het Plattelands Parlement Gelderland van de vereniging van Dorpsuizen en Kleine Kernen in Braamt.

Lees meer op: [Elke regio telt! | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

Kaderrichtlijn Water

Publicatiedatum: 11 mei 2023

Commissievoorzitter: Karin Sluis

Contactpersoon: Nicole van Buren nicole.van.buren@rli.nl

Welk overheidsbeleid is nodig om de KRW-doelen, zo snel als redelijkerwijs mogelijk, te realiseren en om de behaalde doelen vervolgens te bestendigen?

Het briefadvies over de Kaderrichtlijn Water met als titel 'Goed water goed geregeld' is op 11 mei overhandigd aan de minister van IenW. Op 10 oktober heeft Karin Sluis een presentatie gegeven over het advies tijdens een bijeenkomst van Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer waar gediscussieerd werd hoe waterkwaliteit, ecologie en hydrologie verbonden kunnen worden om de doelen uit de KRW en Grondwaterrichtlijn te halen. Minister Harbers (IenW) gaf op 18 november antwoorden op vragen over de kabinetsreactie op het Rli-advies. De vaste Tweede Kamercommissie voor Infrastructuur en Waterstaat had kritische vragen gesteld over de kabinetsreactie. Op 21 november vindt een gesprek plaats met de ILT om te bezien hoe zij het advies een stap verder kunnen helpen. Krijn Poppe zal op 11 december het advies toelichten tijdens een informatieavond aan het algemeen bestuur van waterschap Vallei en Veluwe.

Lees meer op: [Goed water goed geregeld | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)

Financiering in transitie

Uitgebracht: 22 december 2022

Commissievoorzitter: Jeanet van Antwerpen
Contactpersoon: Folmer de Haan

In dit advies identificeert de Rli vier barrières binnen de financiële sector die de afbouw van niet-duurzame financiering én de benodigde groei van duurzame financiering in de weg staan. In het kort gaat het dan om de kortetermijn-oriëntatie in de financiële sector, om de regels voor de sector die onvoldoende gericht zijn op verduurzaming, om de rol van staatsobligaties in de pensioenfondsen en ten slotte ook om het versnipperde overheidsaanbod van financiering en ondersteuning voor duurzame economische investeringen. De raad doet een viertal aanbevelingen die deze barrières moeten slechten, waarvan een belangrijke aanbeveling gaat over het creëren van een volwaardige nationale investeringsinstelling.

De WRR publiceerde in september het rapport 'Goede Zaken' dat gaat over het ontsluiten van de maatschappelijke kracht van bedrijven. Daarbij richt een van de aanbeveling zich op het ontketen van investeringen voor transitie. De WRR adviseert hier net als de Rli dat er een publiek-private investeringsbank te creëren. En dat daarbij bijvoorbeeld Invest-NL en het Nationaal Groeifonds hierin op kunnen gaan. Het advies refereert naar het Rli-advies 'Financiering in transitie'.

Lees meer op: [Financiering in transitie | Raad voor de leefomgeving en infrastructuur \(rli.nl\)](#)